

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA



BUNGE LA TANZANIA

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA
BUNGE YA USTAWI NA MAENDELEO YA JAMII KUHUSU SHUGHULI ZA
KAMATI KWA MWAKA 2024**

[Imetolewa chini ya Kanuni ya 136 (15) ya Kanuni za
Kudumu za Bunge, Toleo la Februari, 2023]

FEBRUARI, 2025

YALIYOMO

| | |
|---|-----------|
| YALIYOMO | i |
| TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA USTAWI NA MAENDELEO YA JAMII KUHUSU SHUGHULI ZA KAMATI KWA MWAKA 2024 | 1 |
| SEHEMU YA KWANZA | 1 |
| 1.0 MAELEZO YA JUMLA | 1 |
| 1.1 Utangulizi..... | 1 |
| 1.2 Muundo wa Taarifa | 1 |
| 1.3 Msingi wa Utekelezaji wa Shughuli za Kamati | 2 |
| 1.4 Njia na Mbinu Zilizotumika | 4 |
| SEHEMU YA PILI | 6 |
| 2.0 SHUGHULI ZILIZOTEKELEZWA NA UCHAMBUZI WA YALIYOBAINIKA | 6 |
| 2.1 Maelezo ya Shughuli | 6 |
| 2.1.1 Kupokea Taarifa za utekelezaji wa Maazimio..... | 7 |
| 2.1.2 Ziara za Ukaguzi wa Miradi ya Maendeleo | 8 |
| 2.1.3 Uchambuzi wa Miswada mbalimbali ya Sheria | 9 |
| 2.1.4 Kupokea na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti ya Mwaka wa Fedha 2023/2024 na Mwelekeo wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 | 10 |
| 2.1.5 Kupokea na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti kwa Kipindi cha Nusu Mwaka (Julai-Disemba.2024) . | 11 |
| 2.1.6 Kufuatilia Utekelezaji wa Wizara na Taasisi zake..... | 13 |
| 2.2 Semina, Mafunzo na Ushiriki wa Matukio Mbalimbali. | 31 |
| SEHEMU YA TATU | 32 |
| 3.0 MAONI NA MAPENDEKEZO | 32 |
| 3.1 Maoni ya Jumla | 32 |
| 3.1.1 Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu..... | 32 |
| 3.1.2 Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum..... | 33 |
| 3.2 Mapendekezo | 34 |
| 3.2.1 Changamoto ya Wafanyakazi wanaostaafu kulazimika kulipa madeni ya michango wanayodaiwa waajiri wao. | 34 |
| 3.2.2 Dosari za Utekelezaji wa Sera ya Usalama na Afya Mahala pa Kazi ya Mwaka 2010. | 36 |
| 3.2.3 Uhaba Miundombinu na vitendea kazi kwa Wakala wa Usalama Mahala pa Kazi (OSHA) | 36 |
| 3.2.4 Ufanisi wa Utendaji wa Mfuko wa Fidha kwa Wafanyakazi (WCF) | 37 |

| | | |
|---------------------------|--|-----------|
| 3.2.5 | Ufinyu wa Bajeti katika Programu ya Kukuza Ujuzi Nchini..... | 38 |
| 3.2.6 | Kuanzishwa kwa Mamlaka ya Kusimamia Ajira za Ndani na Nje ya Nchi..... | 39 |
| 3.2.7 | Mapungufu katika Utekelezaji wa Sheria ya Ajira na Mahusiano Kazini, Sura 366..... | 40 |
| 3.2.8 | Ufanisi katika uratibu wa Mashirika yasisyo ya Kiserikali (NGO) | 41 |
| 3.2.9 | Kutolipwa kwa mikopo katika Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake (WDF) | 42 |
| 3.2.10 | Ufanisi mdogo katika kuratibu shughuli za Wafanyabiashara Ndogondogo. | 43 |
| 3.2.11 | Changamoto ya Upungufu wa Bajeti inayotengwa katika Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu..... | 44 |
| SEHEMU YA NNE..... | | 45 |
| 4.0 | HITIMISHO NA KUFUNGA HOJA | 45 |
| 4.1 | Hitimisho | 45 |
| 4.2 | Hoja | 47 |

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA USTAWI NA
MAENDELEO YA JAMII KUHUSU SHUGHULI ZA KAMATI KWA
MWAKA 2024**

SEHEMU YA KWANZA

1.0 MAELEZO YA JUMLA

1.1 Utangulizi

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Kanuni ya 136 (15) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Februari, 2023, naomba kuwasilisha mbele ya Bunge lako Tukufu Taarifa ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Ustawi na Maendeleo ya Jamii kuhusu shughuli za Kamati kwa kipindi cha Mwaka 2024. Taarifa hii imejikita katika kuelezea shughuli mbalimbali zilizotekelezwa na Kamati katika kipindi cha mwaka mmoja.

1.2 Muundo wa Taarifa

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Kanuni ya 142 ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Taarifa hii imeundwa na sehemu kuu nne kama ifuatavyo: -

- i) Sehemu ya kwanza inatoa maelezo ya jumla ikiwemo msingi wa shughuli za Kamati, mbinu na njia zilizotumika pamoja na orodha ya shughuli zilizotekelezwa kwa kipindi cha mwaka mmoja;

- ii) Sehemu ya pili inafafanua shughuli zilizotekelezwa na uchambuzi wa yaliyojitokeza wakati wa utekelezaji ikiwa ni pamoja na mafanikio na changamoto zilizojitokeza;
- iii) Sehemu ya tatu inatoa maoni ya jumla na mapendekezo ili kuliwezesha Bunge kufanya maamuzi, na
- iv) Sehemu ya nne inatoa hitimisho na kutoa hoja kwa ajili ya Bunge kuweza kujadili na kufanya maamuzi.

1.3 Msingi wa Utekelezaji wa Shughuli za Kamati

Mheshimiwa Spika, msingi wa utekelezaji wa shughuli za Kamati unatokana na Ibara ya 8 (1) (b) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya Mwaka 1977 ambayo inaeleza kuwa lengo kuu la Serikali ni ustawi wa wananchi wake. Aidha Ibara ya 63(2) ya Katiba imelipa Bunge jukumu la kuisimamia na kuishauri Serikali kwa niaba ya Wananchi.

Mheshimiwa Spika, Kamati inawasilisha Taarifa ya majukumu ambayo yametokelezwa kwa kipindi cha Mwaka 2024. Lengo ni kuonesha hatua zilizofikiwa katika utekelezaji wa masuala mbalimbali yaliyo chini Ofisi ya Waziri Mkuu Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu na Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum pamoja na kubainisha maeneo yenye mafanikio na yale yenye changamoto. Taarifa hii itakuwa ni nyenzo muhimu ya

kuliwezesha Bunge lako tukufu kwa niaba ya wananchi ambao ndiyo wamelipa Bunge jukumu hilo la kusimamia Serikali kwa mujibu wa Ibara ya 63(2) ya Katiba ya Jamhuri ya Tanzania ili kuweza kushauri serikali hatua za kuchukua kwa maslahi ya nchi.

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Kanuni ya 6(5) ya Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Bunge, Kamati imepewa jukumu la kusimamia shughuli za Ofisi ya Waziri Mkuu Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu na Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum. Katika kutekeleza jukumu hilo, Kamati ina wajibu wa kufanya masuala mbalimbali yaliyoanishwa katika Kifungu cha 7 (1) (a-d) cha Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Kudumu za Bunge ambayo ni: -

- a) Kushughulikia Bajeti za Wizara inazosisimamia;
- b) Kushughulikia Miswada ya Sheria na Mikataba inayopendekezwa kuridhiwa na Bunge iliyo chini ya Wizara inazosisimamia;
- c) Kushughulikia Taarifa za Utendaji za kila Mwaka za Wizara hizo; na
- d) Kufuatilia Utekelezaji wa Majukumu ya Wizara hizo.

Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Mwaka 2024 Kamati ilitekeleza shughuli zifuatazo: -

- i) Kupokea na kujadili Taarifa za Utekelezaji wa Wizara hizo pamoja na taasisi zake.
- ii) Kutembelea na kukagua Miradi ya Maendeleo inayotekelezwa na Wizara inazosisimamia;
- iii) Uchambuzi wa Miswada mbalimbali ya Sheria.
- iv) Kuchambua Utekelezaji wa Bajeti ya Mwaka 2023/2024 na Makadirio ya Bajeti ya Mwaka 2024/2025 za Wizara inazosisimamia.
- v) Kujadili taarifa za Utekelezaji wa Bajeti za Wizara inazosisimamia kwa kipindi cha Nusu Mwaka (Julai – Disemba, 2024); na
- vi) Kufuatilia Utekelezaji wa Maazimio ya Bunge yaliyotokana na Taarifa ya Mwaka ya Kamati iliyowasilishwa Mwezi Februari, 2024.

1.4 Njia na Mbinu Zilizotumika

Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia Masharti ya Kanuni ya 142 (a) ya Kanuni za Kudumu za Bunge katika kutekeleza majukumu yake, Kamati ilitumia njia mbalimbali kama ifuatavyo: -

- i) Vikao vya kuchambua na kujadili Taarifa za Wizara na Taasisi zake kwa lengo la kujua utendaji wao, mafanikio, changamoto na namna ya kutatua changamoto hizo;

- ii) Ziara za ukaguzi wa maeneo mbalimbali kwa lengo la kujionea utekelezaji wa shughuli mbalimbali zinazotekelezwa na Wizara na Taasisi zake na kuzilinganisha na taarifa iliyochambuliwa na Kamati;

- iii) Kufanya uchambuzi wa taarifa za Bajeti za Wizara kwa Mwaka 2023/2024 pamoja na makadirio ya mapato na matumizi kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025;

- iv) Kushiriki mafunzo, semina na warsha mbalimbali kwa lengo la kujifunza na kubadilishana uzoefu na Wizara, Mashirika ya Umma, Taasisi Binafsi, Asasi za Kiraia na wadau wengine katika Sekta zinazosimamiwa na Kamati hii.

SEHEMU YA PILI

2.0 SHUGHULI ZILIZOTEKELEZWA NA UCHAMBUZI WA YALIYOBAINIKA

2.1 Maelezo ya Shughuli

Mheshimiwa Spika, eneo hili linaeleza kwa kina shughuli ambazo Kamati imefanikiwa kuzitekeleza kwa kipindi cha Mwaka 2024 kwa mujibu wa Kanuni. Katika kipindi hicho, shughuli Kuu zilizotekelezwa na Kamati ni kama ifuatavyo: -

- a) Kupokea na kujadili Taarifa za utekelezaji wa Maazimio
- b) Ziara za ukaguzi wa Miradi ya Maendeleo iliyotengewa fedha kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024;
- c) Uchambuzi wa Miswada mbalimbali ya Sheria.
- d) Uchambuzi wa Taarifa ya utekelezaji wa bajeti za Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu na Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana Ajira na Wenye Ulemavu kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024 na mwelekeo wa bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025;
- e) Uchambuzi wa Taarifa ya utekelezaji wa bajeti za Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu na Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana Ajira na Wenye Ulemavu kwa kipindi cha Nusu mwaka (Julai – Disemba, 2024);
- f) Uchambuzi wa Taarifa za utendaji wa Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu na Ofisi

ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana Ajira na Wenye Ulemavu na Taasisi zinazozisimamia; na

g) Ziara za mafunzo.

2.1.1 Kupokea Taarifa za utekelezaji wa Maazimio

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipata fursa ya kupokea taarifa za utekelezaji wa maazimio ya Bunge yaliyotokana na Taarifa ya Mwaka ya Shughuli za Kamati kuanzia Februari, 2023 hadi Januari, 2024. Lengo la kupokea taarifa hizi lilikuwa ni kufuatilia iwapo Serikali imezingatia Maazimo ya Bunge na kama imezingatia ni kwa kiasi gani yametokelezwa katika kuleta ustawi wa jamii.

Mheshimiwa Spika, kwa sehemu kubwa, Kamati imeridhishwa na utekelezaji wa maazimio ya Bunge uliofanywa na Wizara na Taasisi zilizopo chini ya Wizara hizi. Pamoja na utekelezaji mzuri wa maazimio hayo, Kamati imebaini kuwa yapo maazimio machache ambayo hayakutekelezwa. Kwa upande wa Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu Maazimio ambayo hayakutekelezwa ni pamoja na Serikali kuongeza fedha za Mfuko wa Maendeleo ya Vijana ili kukidhi mahitaji ya mkopo kwa vijana, Serikali kufanya tathmini na kuunganisha Mifuko yote ya Uwezeshaji Wananchi kwa lengo la kuwa na mifuko michache ambayo itawezesha vijana kupata ujuzi na kuwawezesha kupata mitaji, Serikali kutoa fedha za Programu ya Taifa ya kukuza Ujuzi kulingana na makubaliano ya kutoa

1/3 ya SDL, Serikali kuongeza bajeti ya Tume ya Usuluhishi na Uamuzi (CMA) ili kukamilisha usimikaji wa mfumo wa kielektroniki wa Uendeshaji mashauri na utunzaji kumbukumbu katika Ofisi zake zote nchini.

Aidha kwa upande wa Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum, maazimio ambayo hayajatekelezwa ni pamoja na kuongeza kasi ya utoaji wa vitambulisho vya kidigitali kwa wafanyabiashara ndogondogo ili waweze kutambulika na kupata fursa mbalimbali, Serikali kuweka mikakati inayotekelezeka ya kuhakikisha fedha zilizokopeshwa kupitia Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake (WDF) zinarejeshwa, Serikali kubuni na kubainisha vyanzo vipya vya mapato ili kuongeza mtaji wa Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake na kuwanufaisha wanawake wengi zaidi.

Mheshimiwa Spika, Maazimio yaliyofikiwa na Bunge yalilenga kuongeza tija katika shughuli zinazofanywa na Wizara hizi ili kufikia lengo mahsusi la kuleta Ustawi kwa Watanzania.

2.1.2 Ziara za Ukaguzi wa Miradi ya Maendeleo

Mheshimiwa Spika, Kwa kuzingatia matakwa ya Kanuni ya 117 (1) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Ustawi na Maendeleo ya Jamii ilitekeleza takwa hilo la Kikanuni kwa kufanya ziara za ukaguzi wa Miradi mbalimbali ya Maendeleo iliyotekelezwa na Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, vijana, Ajira na Wenye Ulemavu (Fungu 65) na Wizara ya

Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu (Fungu 53). lengo la ziara hizo ni kujiridhisha juu ya tija inayopatikana katika miradi na programu zinazotekelezwa na Wizara zinazosimamiwa na Kamati. Kutokana na ziara hizo Kamati iliweza kuwianisha taarifa zinazotolewa na Serikali kuhusu tija na mafanikio na hali halisi iliyopo kwenye maeneo husika.

Mheshimiwa Spika, Ziara hizo zilifanyika katika Mikoa mitatu ambayo ni Tabora, Mara na Mwanza kuanzia tarehe 12 – 20 Machi, 2024. Taarifa za kina kuhusu yaliyobainika katika Ziara hizo pamoja na maoni, ushauri na mapendekezo ya Kamati yaliwasilishwa katika Taarifa za Bajeti mnamo mwezi Aprili na Juni, 2024

2.1.3 Uchambuzi wa Miswada mbalimbali ya Sheria

Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia matakwa ya Kanuni ya 97(1) ikisomwa kwa pamoja na Kanuni ya 136(14) na kifungu cha 7(1)(b) cha Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Kudumu za Bunge Toleo la Februari, 2023, ulielekeza Miswada mbalimbali ya Sheria iweze kuchambuliwa na kushughulikiwa na Kamati kwa Mujibu wa Kanuni. Miswada iliyoshughulikiwa na Kamati ni pamoja na;

- a) Muswada wa Marekebisho ya Sheria zinazohusu Ulinzi wa Mtoto wa Mwaka 2024, [*The Child Protection Laws (Miscellaneous Amendments), Bill, 2024*]

b) Muswada wa Marekebisho ya Sheria ya Hifadhi ya Jamii Na.3 wa Mwaka 2024. [*The Social Security Laws (Amendment) Bill, 2024*];

c) Muswada wa Marekebisho ya Sheria za Kazi wa Mwaka 2024 [*The Labour Laws (Amendments) Bill, 2024*]

Mheshimiwa Spika, ili kuweza kushughulikia Miswada hii kwa namna inayofaa Kamati iliita wadau mbalimbali ili waweze kutoa maoni yao ambayo kwa kiasi kikubwa yaliweza kuboresha maudhui yanayopatikana katika Miswada hiyo. Aidha katika Muktadha huu Kamati inapenda kumpongeza Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania **Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan** kwa kuridhia Miswada miwili iliyopitishwa na Bunge lako tukufu kuwa Sheria ya Nchi, ikiwa ni sehemu ya Juhudi za Serikali kuleta ustawi kwa Wananchi kwa kufanya maboresho ya Sheria mbalimbali.

2.1.4 Kupokea na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti ya Mwaka wa Fedha 2023/2024 na Mwelekeo wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025

Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia matakwa ya Kanuni ya 117(2) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Kamati ilipokea, ilichambua na kujadili Taarifa za utekelezaji wa Maoni, Ushauri na Mapendekezo yaliyotolewa na Kamati na Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024; pamoja na makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana,

Ajira na Wenye Ulemavu na Wizara ya Maendeleo ya Jamii Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025.

Mheshimiwa Spika, Taarifa za kina za Uchambuzi wa Bajeti za Wizara hizo na maoni, ushauri na mapendekezo ya Kamati ziliwasilishwa Bungeni Mwezi Juni, 2024.

2.1.5 Kupokea na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti kwa Kipindi cha Nusu Mwaka (Julai-Disemba.2024)

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipata fursa ya kupokea, kuchambua na kujadili taarifa kuhusu utekelezaji wa bajeti kwa kipindi cha nusu mwaka (Julai – Disemba, 2024) za Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu na Wizara ya Maendeleo ya Jamii Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu. Lengo la kufanya hivyo ilikuwa ni kuona mwenendo wa ukusanyaji wa maduhuli na upatikanaji wa fedha ili kuweza kuishauri Serikali kwa namna inayofaa hii inatokana na msisitizo kuwa Serikali inategemewa kufikia Disemba 2024 ukusanyaji wa maduhuli na upatikanaji wa fedha uwe umefikia angalau asilimia 50.

Mheshimiwa Spika, Matokeo ya Uchambuzi huo ni kama ifuatavyo:-

a) **Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu.**

Katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 Ofisi ya Waziri Mkuu ilipangiwa kukusanya maduhuli ya **Shilingi 40,500,000,000** hadi kufikia Disemba 2024 kiasi cha **Shilingi 20,559,192,891** kimekusanywa sawa na **asilimia 50** ya lengo. Aidha kwa upande wa Bajeti Wizara imepokea kiasi cha **Shilingi 18,606,294,368** sawa na **asilimia 48** ya fedha iliyotengwa. Katika kiasi hicho fedha zilizopokelewa kwaajili ya miradi ya maendeleo ni **Shilingi 7,269,725,616** sawa na **asilimia 49.28** ya lengo. Uchambuzi wa Kamati umebaini kuwa mwenendo wa upatikanaji wa fedha si wa kuridhisha kwani upo chini ya asilimia 50.

b) **Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum.**

Mheshimiwa Spika, Katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum ilipangiwa kukusanya maduhuli ya **Shilingi 7,040,129,000** hadi kufikia Disemba 2024 kiasi cha **Shilingi 2,132,144,239** kimekusanywa sawa na **asilimia 30** ya lengo. Aidha kwa upande wa Bajeti

Wizara imepokea kiasi cha **Shilingi 27,294,732,463** Sawa na **asilimia 40.20** ya kiasi cha **Shilingi Bilion 74.22** kilichoidhinishwa na Bunge. Aidha fedha zilizopokelewa kwaajili ya miradi ya maendeleo ni **Shilingi 7,307,188,891** sawa na **asilimia 35.79** ya lengo. Uchambuzi wa Kamati umebaini kuwa mwenendo wa upatikanaji wa fedha katika Wizara hii si wa kuridhisha. Kamati inatoa msisitizo kuwa Serikali itoe fedha katika Wizara hii kama zilivyooidhinishwa na Bunge ili iweze kutimiza majukumu yake kwa ufanisi.

2.1.6 Kufuatilia Utekelezaji wa Wizara na Taasisi zake.

Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia matakwa ya Nyongeza ya 7(1)(d) Kamati ilifuatilia utekelezaji wa majukumu ya Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana, ajira na Wenye Ulemavu na Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu kama ifuatavyo:-

A. Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu

Mheshimiwa Spika, katika Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu, Kamati ilipokea, kuchambua na kujadili taarifa za utekelezaji kama ifuatavyo:-

(i) Suala la Wafanyakazi wanaostaafu kulazimika kulipa madeni ya michango wanayodaiwa waajiri wao.

Mheshimiwa Spika, Tarehe 04 Juni, 2024 kwenye Kikao cha Arobaini cha Mkutano wa Kumi na Tano ulielekeza kwamba Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Ustawi na Maendeleo ya Jamii ishugulikie suala la Wafanyakazi wanaostaafu kulazimika kulipa madeni ya michango wanayodaiwa waajiri wao ili waweze kulipwa mafao yao. Maelekezo hayo yalitolewa kufuatia Mwongozo ulioombwa na Mhe. Esther Nicholus Matiko, Mb kuhusu jambo lililotokea wakati wa kujibu Swali la Nyongeza la Mhe. Ally Mohamed Kassinge, Mb. Swali hilo lilihusu wafanyakazi wanaostaafu kulazimika kulipa madeni ya waajiri wao ya michango kwenye Mifuko ya Hifadhi za Jamii.

Mheshimiwa Spika, naomba ninukuu maelekezo yako “Jambo hili Waheshimiwa Wabunge si rahisi kulitolea Mwongozo kwa sababu siko na takwimu hapa, lakini nalipeleka hili jambo kwa Kamati yetu ambayo Ofisi hii inaripoti kwake ili waweze kulifuatilia kwa ukamilifu kwa maana ya Serikali kule itapata nafasi ya kupeleka taarifa, Pia, kama iko sababu,

waitwe Wakurugenzi hawa wa hii Mifuko yote hapa nchini, ili wakaeleze kule kwenye Kamati ni mazingira gani. Hapa siyo wa Serikali pekee pengine na wa Binafsi kwasababu mifuko yote iko chini ya Ofisi hii, basi waende kule wakaeleze ni mazingira gani wanamdai mwajiriwa fedha”

Mheshimwa Spika, kufuatia maelekezo yako, Kamati ilialika Wadau mbalimbali kuja mbele ya Kamati na kutoa maelezo kuhusu suala hilo vikiwemo Vyama vinavyounda TUCTA, pamoja na Umoja wa Wastaafu Tanzania (REAT).

Mahojiano na Wadau waliofika mbele ya Kamati.

Mheshimiwa Spika, wakati wa mahojiano ya wadau mbalimbali wakiwemo TUCTA na REAT walithibitisha kwamba kwa nyakati tofauti wamepokea malalamiko ya wastaafu kutakiwa kulipa madeni ya michango ambayo ilipaswa kulipwa na mwajiri ili waweze kulipwa mafao yao. Ushahidi wa maelezo yao ni nyaraka za uthibitisho zilizowasilishwa **(Kielelezo Na. 1)**

Mheshimiwa Spika, upande wa Serikali, ulieleza kuwa Sheria na Miongozo ya Mifuko hairuhusu Mwanachama kulipa michango ya mwajiri ili alipwe mafao. Hata hivyo iliongezwa kuwa mazingira yanaweza kutokea na kusababisha wastaafu kulipa michango hiyo endapo Wastaafu watatumia namba za malipo zilizotolewa na Mfuko kwenda kwa Mwajiri.

Uchambuzi wa Kamati

Mheshimiwa Spika, kupitia mahojiano na nyaraka zilizowasilishwa, Kamati ilibaini kwamba baadhi ya wastaafu walilazimika kupewa nyaraka zenye Namba ya Malipo kwa ajili ya kulipa madeni ya mwajiri ili waweze kulipwa mafao yao. Kamati ilitaka kujua ni namna na mazingira gani mstaafu anapata nyaraka yenye Namba ya Malipo. Serikali ilieleza kuwa Mfuko hutoa namba hiyo kwa mwajiri na mwajiri ndiye ambaye humpatia mstaafu namba hiyo ili alipe. Hata hivyo serikali ilishindwa kuwasilisha ushahidi wa namba ya malipo waliyotoa kwa mwajiri na ikaja kulipwa na mstaafu.

Mheshimiwa Spika, wastaafu hawa wanalazimika kulipa kwa kuwa hawana kingine wanachotegemea zaidi ya mafao yao. Suala hili si sawa hata kidogo hasa ikizingatiwa kuwa sheria haizuii mstaafu kulipwa mafao yake hata kama mwajiri hajakamilisha michango yake. Hivyo, basi kwa msingi huu ni wazi PSSF inawajibisha wastaafu kwa makosa yake yakushindwa kusimamia Sheria kwa kuhakikisha mwajiri anawasilisha michango yake kwa wakati.

Aidha, kupitia nyaraka na mahojiano yaliyofanywa na wadau, Kamati ilibaini kuwa suala hili limekuwa likifanywa na PSSF, na hakuna ushahidi na vielelezo uliopata dhidi ya NSSF.

ii) Utekelezaji wa Wakala wa Usalama na Afya Mahala Pa Kazi (OSHA)

Mheshimiwa Spika, OSHA ni chombo mahsusili choanzishwa na Serikali kwa lengo la kusimamia

Usalama na Afya mahali pa kazi Tanzania Bara kupitia Sheria Na 5 ya Mwaka 2003 ambapo usimamizi huo utapunguza ajali, magonjwa na vifo, aidha matokeo ya usimamizi huo ni kuongeza tija na uzalishaji mali na hatimaye kukuza pato la Taifa.

Mheshimiwa Spika, katika uchambuzi wa Taarifa hii kwa kiasi kikubwa Kamati iliridhishwa na utekelezaji wa majukumu ya OSHA hasa katika suala zima la kusimamia matakwa ya Sheria ya Usalama na Afya ya Mwaka 2003. Mathalani ongezeko la usajili wa maeneo ya kazi ambapo limetokana na matumizi ya mfumo wa TEHAMA (Online registration), ukaguzi wa usalama maeneo ya kazi, upimaji wa afya, uchunguzi wa ajali.

Mheshimiwa Spika, pamoja na kazi nzuri inayofanywa na OSHA ya kuhakikisha kuwa ustawi wa wafanyakazi unaboreshwa, kamati imebaini kuwa Sera ya Usalama na Afya Mahala pa kazi ya Mwaka 2010 ni ya muda mrefu hivyo inahitaji kufanyiwa marekebisho ili kuendana na Miongozo ya Kanuni za Shirika la Kazi Duniani (ILO). Aidha Wakala huu bado unaendelea kukabiliwa na changamoto za uhaba wa watumishi, uhaba wa Ofisi, vitendea kazi na uelewa mdogo wa

masuala ya usalama na katika maeneo mbalimbali ya kazi.

iii) Utekelezaji wa Programu ya Kukuza Ujuzi Nchini

Mheshimwa Spika, Programu hii imetokana na makubaliano kati ya Serikali na Sekta binafsi kupitia Maabara ya Mpango wa kuboresha mazingira ya Biashara Nchini ikiwa na lengo la kuboresha nguvu kazi ya Taifa kwa kuhakikisha inakuwa na ujuzi stahiki ili kuwa na tija katika uzalishaji na kupunguza hali ya Taifa kuajiri wageni kutoka nje, suala ambalo linawaongezea gharama za ufanyaji biashara nchini. Aidha Kamati ilielezwa kuwa kulikuwa na makubaliano ya matumizi ya michango wanayotozwa waajiri ya kukuza ujuzi (Skills and Development Levy) kati ya Serikali na Waajiri 1/3 ya makusanyo ya SDL yatumike kugharamia ukuzaji ujuzi kwa nguvukazi iliyopo katika soko la ajira. Programu hii ilikuwa ni ya miaka 10 kuanzia 2016/2017 hadi 2025/2026.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilibaini kuwa licha ya kuwa na uhitaji mkubwa wa Vijana kupatiwa Ujuzi kupitia Programu hii, utolewaji wa fedha kutoka Wizara ya Fedha umekuwa ukishuka kila mwaka na kusababisha kushuka kwa wastani wa vijana kutoka 42,000 hadi

kufikia 12,000 kwa mwaka kinyume na Mpango wa Taifa wa Maendeleo ambao unaeleza kuwa jumla ya vijana 681,000 wanatakiwa kupatiwa mafunzo kwa kipindi cha miaka 5, sawa na vijana 136,000 na Shilingi Billion 109.8 kwa mwaka. Aidha vijana wengi wanakosa mitaji ya kuanzisha shughuli za kiuchumi baada ya kupata mafunzo.

iv) Utekelezaji wa Jukumu la Uratibu wa Uunganishaji Watanzania na fursa za ajira nje ya nchi.

Mheshimiwa Spika, suala la uunganishaji Watanzania na fursa za ajira nje ya nchi ni moja ya jukumu linalotekelezwa na Kitengo cha Huduma za Ajira kwa kushirikiana na wadau wengine. Uratibu wa uunganishaji Watanzania na fursa za ajira nje ya nchi linafanywa kwa kuzingatia Sheria ya Kukuza Huduma za Ajira Na.9 ya Mwaka 1999 pamoja na Kanuni za Mawaka Binafsi wa Ajira wa Mwaka 2015.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilielezwa kuwa katika kipindi cha Julai 2022 hadi Juni 2024 jumla ya Watanzania 5,057 wameunganishwa na fursa za ajira nje ya nchi ambapo asilimia 92.6 ya Watanzania waliunganishwa na fursa za ajira nje ya nchi walikuwa na ujuzi wa chini, asilimia 4.06 ujuzi wa kati na asilimia 3.34 walikuwa na ujuzi wa juu.

Mheshimiwa Spika, katika vikao mbalimbali vilivyofanyika baina ya Kamati na Serikali, suala la kazi pamoja na ajira hususani kwa vijana, limekuwa likitawala majadiliano. Msingi wa majadiliano hayo, unatokana na nia thabiti ya Wajumbe kuona kwamba, masuala ya kazi na ajira yanapewa kipaumbele inavyostahili ili Serikali iwe na mikakati madhubuti ya kuhakikisha kwamba, Watanzania na hasa vijana wananufaika na mikakati ya kuongeza fursa za ajira na kazi.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaona kuwa kasi ya uunganishwaji wa ajira Watanzania nje ya nchi si wa kuridhisha ukilinganisha na mataifa mengine. Hii inatokana na kukosekana kwa Mamlaka mahususi inayoshughulikia masuala ya ajira za nje ya nchi jambo linalopekea kukosekana kwa mapato ya nchi na kipato cha Watanzania kwa ujumla. Hii inatokana na ukweli kwamba jukumu hili kubwa limewekwa kwenye Kitengo ndani ya Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana Ajira na Wenye ulemavu ambao hawajawezeshwa kibajeti na Watumishi. Mathalani kwa Mwaka 2024/2025 kilitengewa kiasi cha Shilingi 358,737,947, Watumishi 31 na Ofisi katika kanda nne za Dodoma, Arusha, Mwanza na Dar es Salaam.

v) **Utekelezaji wa Majukumu ya Mfuko wa Fidia kwa Wafanyakazi (WCF).**

Mheshimiwa Spika, Mfuko huu ulianzishwa kwa lengo la kutoa fidia stahiki na toshelevu kwa wafanyakazi ambao wanapata ajali au magonjwa yatokanayo na kazi na ikiwa ni kifo fidia italipwa kwa wategemezi wao.

Mheshimiwa Spika, Mfuko huu umepata mafanikio mbalimbali katika utekelezaji wa majukumu yake, moja ya mafanikio hayo ni kuongezeka kwa usajili wa wanachama wapya, kuongezeka kwa kiwango cha makusanyo ya michango, kuogezeka kwa kiwango cha ulipaji wa fidia kwa wanufaika, kuongezeka kwa ukusanyaji wa Mapato yanayotokana na Uwekezaji, Kuimarisha utoaji wa huduma za Mfuko kwa njia ya kidigitali.

Mheshimiwa Spika, pamoja na mafanikio ya mfuko huu, Kamati ilibaini kwamba zipo changamoto zinazokabili Mfuko, moja ya changamoto hizo ni ucheleweshaji wa kuwasilisha michango kutoka kwa baadhi ya waajiri jambo linaloathiri ufikiwaji wa malengo ya Mfuko kwa upande wa makusanyo; Uwasilishaji wa nyaraka pungufu kwa baadhi ya wanufaika; matarajio yasiyo halisi juu ya viwango vya fidia kwa baadhi ya wafanyakazi.

vi) Utekelezaji wa Uratibu wa Vyama vya Wafanyakazi, Waajiri na Mashirikisho.

Mheshimiwa Spika, Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu inajukumu la kusajiri Vyama vya Wafanyakazi, Vyama vya Waajiri na Mashirikisho kwa kuzingatia Sheria ya Ajira na Mahusiano Kazini, Sura 366 na kusimamia utekelezaji wa majukumu ya Vyama hivyo. Kamati ilielezwa kuwa mpaka sasa Ofisi imesajili Vyama vya Wafanyakazi Thelathini na Tatu (33) na Chama cha Waajiri Kimoja (1)

Mshimiwa Spika, wakati wa uchambuzi wa Taarifa hii, Kamati ilibaini Mapungufu yafuatayo ya kisheria;-

a) Kukosekana kwa mamlaka ya Msajili wa Vyama vya Wafanyakazi na Waajiri. Msajili hana mamlaka yoyote ya kisheria ya kuchukua hatua dhidi ya chama pindi itakapobainika kuwa Chama kimekiuka masharti ya usajili wake.

b) Uwanda wa Usajili wa Wanachama. Vyama vimepewa mamlaka ya kusajili wanachama na vinatakiwa kueleza maeneo ya usajili wa wanachama bila kuweka mipaka ya Vyama hivyo kusajili na kuhudumia wanachama. Hali hiyo imesababisha baadhi ya Vyama kubainisha katika Katiba zao maeneo yote ya ajira nchini ya

kuhudumia wanachama na hivyo kupelekea muingiliano na kuleta migogoro.

c) Kutokuwepo kwa Kanuni Mahsusi za Vyama vya Wafanyakazi. Masuala ya Vyama vya Wafanyakazi yapo katika Sheria ya Ajira na Mahusiano Kazini, Sura 366 kwa jinsi Vifungu hivyo vilivyo havijitosherezi katika kuweka bayana masuala ya wafanyakazi na haki ya uhuru wa kujumuika hali inayopelekea migogoro katika tafsiri ya sheria.

d) Mapungufu katika Katiba za Vyama vya Wafanyakazi. Katiba za Vyama hazijabainisha kwa uwazi wigo na mipaka ya usajili wa wanachama wao na hivyo kusababisha mgogoro baina ya Vyama katika kusajili wanachama kinyume na Kanuni ya 23(1) ya Kanuni za Ajira na Mahusiano Kazini. Aidha Katiba hizo zina mkangavyiko katika uratibu wa utishwaji wa vikao na namna ya kufikia uamuzi ikiwa ni pamoja na akidi inayotakiwa ili kikao kiwe halali na baadhi ya Katiba hazijabainisha ukomo wa muda wa kukaa madarakani kwa viongozi hali inayosababisha migogoro ya mara kwa mara.

e) Mapungufu katika Katiba ya Shirikisho la Vyama vya Wafanyakazi (TUCTA). TUCTA ndicho chombo kinachounganisha nguvu ya Wafanyakazi kupitia vyama wanachama, hata hivyo Katiba ya TUCTA haina Ibara yoyote inayoeleza jukumu la TUCTA la kushughulikia migogoro ya wanachama wake na namna migogoro hiyo itakavyoshughulikiwa.

vii) Mfuko wa Taifa wa Watu wenye Ulemavu

Mheshimiwa Spika, Mfuko huu ulianzishwa kwa Sheria ya Watu Wenye Ulemavu Sura 183 Kifungu cha 57 pamoja na Kanuni ya 67 ya Kanuni za Ujumla za Utekelezaji wa Sheria ya Watu wenye Ulemavu za Mwaka 2012 ukiwa na lengo la kuchagiza uwezeshaji wa Watu wenye Ulemavu kushiriki kwenye shughuli za kijamii na kichumi ili kujiletea maendeleo.

Mheshimiwa Spika, baadhi ya mafanikio yaliyopatikana katika utekelezaji wa majukumu ya Mfuko huu ni pamoja na kukamilisha kwa Mpango kazi wa Taifa wa Ustawi na Haki kwa Watu wenye Ualbino, kukamilisha kwa mkakati wa taifa wa teknolojia saidizi kwa watu wenye ulemavu, kukamilisha na kusambaza Mfumo wa Kieletroniki na Kanzi data kwa Watu wenye Ulemavu, kutoa ruzuku ya Shilingi Milioni 200 kwa Vyama na Shirikisho la Vyama vya Watu wenye Ulemavu.

Hata hivyo zipo changamoto zinazokabili Mfuko huu ikiwa ni pamoja na mapungufu kwenye Sheria ya Watu wenye Ulemavu Na.9 ya Mwaka 2010 ikiwemo vifungu vinavyohusu Mfuko ili kuendana na hali ya sasa.

viii) Mfumo wa Usimamizi wa Uendeshaji wa Mashauri wa Tume ya Usuluhishi na Uamuzi (CMA)

Mheshimiwa Spika, kutokana na ushauri wa Kamati Tume ilianzisha mchakato wa kusimika Mfumo wa Kidigital wa Usimamizi na Uendeshaji wa Mashauri (*Online Case Management System-OCMS*). Mfumo huu ulitengenezwa kati ya Mwaka 2020 hadi 2022 ambapo mfumo huu ni kwaajili ya kurahisisha usajili wa mashauri yanapofika Tume na kuwapangia Wasuluhishi na Waamuzi kwaajili ya kusikiliza kupitia mfumo hali itakayorahisisha utendaji kazi wa Tume na kutoa haki kwa wakati.

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kuwa licha ya Mfumo huu kuwa ni wa muda mrefu lakini bado Ofisi katika Mikoa 9 hazijasimikwa mfumo huu. Ni rai ya Kamati kuwa Serikali iharakishe usimikaji wa Mfumo huu ili kuendana na uendeshaji wa kisasa wa mashauri kama ilivyo kwa Mahakama.

B. WIZARA YA MAENDELEO YA JAMII, JINSIA, WANAWAKE NA MAKUNDI MAALUMU.

Mheshimiwa Spika, katika Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu, Kamati ilipokea, kujadili na kuchambua taarifa za utekelezaji zifuatazo:-

(i) Uratibu wa Shughuli za Wafanyabiashara Ndogondogo.

Mheshimiwa Spika, Jukumu hili la kuratibu shughuli za Wafanyabiashara ndogondogo lipo chini ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum. Lengo la kuratibu kundi hili ni kutatua changamoto ya ajira ili kuwawezesha kufanya shughuli zao za kiuchumi na kijamii na hatimae kujikwamua na kuchangia katika pato la Taifa. Makundi yanayoratibiwa yanajumuisha machinga, mama/baba lishe, waendesha bodaboda na bajaji, wasusi, washonaji nguo na makundi mengine ambayo pato ghafi halizidi Milioni Nne.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilijulishwa kuwa moja ya shughuli zilizotekelezwa ni kutambua na kusajili na kutoa Vitambulisho vya kidigitali kote nchini ili kuongeza ufanisi katika uratibu wa shughuli za Wafanyabiashara Ndogondogo, ambapo jumla ya Wafanyabiashara 45,847 wamesajiliwa nchi nzima na kati ya hao 15,278 wamelipia gharama ya kitambulisho Shilingi 20,000 kupitia mfumo wa GePG. Aidha, vitambulisho hivyo vimeunganishwa na

mifumo mingine ikiwemo mfumo wa Vitambulisho vya Taifa, Anwani ya Makazi, Taasisi za Fedha, Bima ya Afya na Mifuko ya Hifadhi za Jamii; Utoaji wa Mikopo kupitia Benki ya Nmb yenye Riba ya asilimia 7 kwa Mwaka, ambapo Serikali ilitenga kiasi cha Shilingi Bilioni 10.5 kwaajili ya kukopesha wafanyabiasha hawa na tayari Shilingi Bilion 5 zimepelekwa NMB kwa ajili ya kuanza kukopeshwa.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilibaini kuwa kasi ya uandikishaji wafanyabiashara ndogondogo si ya kuridhisha, jambo linalopelekea wafanyabiashara wengi kukosa fursa ya kupata mikopo na fursa nyingine zinazoweza kuwasaidia kujikwamua kiuchumi. Aidha Kamati ilibaini kuwa kundi kubwa la Wafanyabishara ndogondogo hawapo kwenye majukwaa au vyama vya mashirikisho jambo linalopelekea kushindwa kuwaunganisha na kuwaelemisha juu ya umuhimu wa kujiandikisha na fursa zilizopo. Kukosekana kwa kanzi data ya Wafanyabiashara ndogondogo kunapelekea kushindwa kujua mahitaji halisi ya Wafanyabiashara hao na kuweza kuwawezesha.

(ii) Uratibu wa Mashirika yasiyo ya Kiserikali (NGO)

Mheshimiwa Spika, Mashirika yasiyo ya Kiserikali yamekuwa yakisajiliwa kwa mujibu wa Sheria ya Mashirika Yasiyo ya Kiserikali Na. 24 ya Mwaka 2002 chini ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu. Mashirika haya ni wadau muhimu ambao wamekuwa wakichangia maendeleo nchini, kupitia sekta za huduma za afya, elimu, maji na sekta za uchumi ikiwemo kilimo, ufugaji, nishati na madini. Kamati ilijulishwa kuwa jumla ya mashirika yaliyosajiliwa na kuwa hai ni mashirika 9,773 mpaka hivi sasa.

Mheshimiwa Spika, Ofisi ya Msajili wa Mashirika yasiyo ya Kiserikali ndiyo yenye jukumu kubwa la kuratibu usajili wa Mashirika haya ikiwa pamoja na kusimamia utekelezaji wa Sera, kutuza Rejesta, kupitia mikataba yote ya fedha za ufadhili na kuratibu utendaji wa mashirika haya wakisaidiwa na Wasajili Wasaidizi ambao huteuliwa na Msajili wa Mashirika yasiyo ya kiserikali kutoka miongoni mwa Watumishi wa Umma kutoka katika Mikoa na Halmashauri kwa lengo la kusimamia na kuratibu mashirika yasiyo ya kiserikali katika maeneo yao. Katika majadiliano na Wizara, Kamati ilibaini kuwa utendaji kazi wa Wasajili wasaidizi katika kufuatilia mashirika haya umekuwa hafifu kutokana na kuwa na majukumu mengi ya kiofisi kutoka kwenye ofisi zao za TAMISEMI.

Mheshimiwa Spika, Changamoto kubwa inayokabili uratibu wa Mashirika yasiyo ya Kiserikali ni ufinyu wa bajeti ya kuwawezesha kufuatilia kazi zinazofanywa na mashirika ili kuona kama zinaendana na madhumuni ya usajili, mathalani katika Mwaka 2023/2024 Wizara iliweza

kuyafikia Mashirika 1,662 kati ya Mashirika 9,242 yaliyosajiliwa; kumekuwa na changamoto ya baadhi ya Mashirika kujihusisha na masuala ya mmomonyoko wa maadili kinyume na tamaduni za Nchi, utakatishaji fedha na mashirika yanayojihusisha na siasa wakati wa uchaguzi; Baadhi ya Mashirika kutohuisha taarifa zao kwenye mfumo wa Kieletroniki jambo linalosababisha Ofisi ya Msajili kushindwa kuwa na taarifa sahihi hasa kwenye maeneo ambayo mashirika yanafanya kazi ikiwa ni pamoja na shughuli wanazozifanya.

(iii) Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake (WDF)

Mheshimiwa Spika, Lengo la kuanzishwa kwa mfuko ni kuwajengea wanawake mazingira ya upatikanaji wa mitaji ya uendeshaji wa miradi ya kiuchumi kwa kuwapa mikopo yenye masharti nafuu. Aidha, kuanzishwa kwa Mfuko ni utekelezaji wa Sera ya Taifa ya Jinsia na Maendeleo ya Wanawake ya mwaka 2023.

Mheshimiwa Spika, Mfuko huu una mtaji wa kiasi cha **Shilingi 1,273,733,291.16** ambapo fedha zilizopo kwenye akaunti ni **Shilingi 322, 537, 389** na **Shilingi 475,488,459.90** madeni yalipo Halmashauri ambayo hayajarejeshwa na **Shilingi 461,825,598** ni madeni ambayo Wizara iliwakopesha vikundi vya wajasiliamamli na mjasiriamali mmojammoja.

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kuwa kumekuwa na urejeshwaji usioridhisha kutoka Halmashauri na vikundi vilivyokopesha hivyo kufanya mfuko kuwa na madeni ya muda mrefu na kupelekea kushindwa kutoa mikopo kwa walengwa.

(iv) **Uratibu wa Utekelezaji wa Mpango kazi wa Taifa wa kutokomeza Ukatili dhidi ya Wanawake na Watoto (MTAKUWWA).**

Mheshimiwa Spika, Mpango Kazi wa Taifa wa Kutokomeza Ukatili dhidi ya Wanawake na Watoto uliandaliwa kwa lengo la kupunguza aina zote za ukatili dhidi ya wanawake na watoto kwa asilimia 50. Mpango kazi huu una maeneo mahsusi nane (8) ya utekelezaji ambayo ni: Kuimarisha Uchumi wa Kaya; Mila na Desturi; Mazingira Salama katika Maeneo ya Umma; Malezi, Msaada kwa Familia na Mahusiano; Utekelezaji na Usimamizi wa Sheria; Utoaji wa Huduma kwa Waathirika wa Ukatili; Mazingira Salama Shuleni na Stadi za Maisha; na Uratibu, Ufuatiliaji na Tathmini.

Mheshimiwa Spika, Kamati kwa kiasi kikubwa imeridhishwa na uratibu wa mpango huu na inaipongeza Wizara kwa kutekeleza jukumu hili kwa ufanisi mkubwa. Katika kutekeleza matokeo mbalimbali yameonekana ikiwemo ukatili wa kimwili kwa wanawake kupungua kutoka 40% mwaka 2015 hadi kufikia 25%; ukatili wa kingono kwa wanawake kupungua kutoka 17% mwaka 2015 hadi 12%; vitendo vya ukeketaji kutoka 10% 2015 hadi 8%; kuongeza dawati la jinsia na watoto katika vituo vya polisi; kuanzishwa kwa madawati 104 katika maeneo ya sokoni; kuanzisha madawati ya jinsia 295 katika Taasisi za Elimu ya Juu na Elimu ya Kati.

Mheshimiwa Spika, uratibu wa mpango huu unakabiliana na changamoto mbalimbali zikiwemo; Afua za MTAKUWWA kutokupewa kipaumbele katika Mipango na Bajeti za Wizara za Kisekta ambapo hii imekuwa ni

changamoto inayojirudia, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa kutokana na kutoshirikishwa kwa watoa maamuzi wenye mamlaka ya kisiasa katika Kamati ya Elekezi ya MTAKUWWA; Kuibuka kwa aina mpya za ukatili ikiwemo ukatili wa mitandaoni; Kutokuwepo kwa mifumo jumuishi na shirikishi ya kielektroniki ya ukusanyaji wa taarifa na takwimu sahihi kwa wakati.

2.2 Semina, Mafunzo na Ushiriki wa Matukio Mbalimbali.

Mheshimiwa Spika, Katika kipindi cha mwaka mmoja cha utekelezaji wa majukumu ya Kamati, wajumbe walipata fursa ya kushiriki katika semina na warsha mbalimbali ambazo zililenga kuwajengea uwezo. Kamati inawashukuru wadau wote ambao walijitokeza katika kutoa semina za mafunzo na kuwajengea uwezo Wajumbe wa Kamati. Semina na warsha hizo zimekuwa na manufaa katika kuongeza uelewa wa Wajumbe katika sekta mbalimbali zinazosimamiwa na Kamati na hivyo kuiwezesha Kamati kutoa ushauri wenye tija. Ni imani ya Kamati kuwa ushirikiano huo utaendelea katika kuijengea Kamati uwezo kwa maslahi mapana ya Taifa letu.

SEHEMU YA TATU

3.0 MAONI NA MAPENDEKEZO

3.1 Maoni ya Jumla

Mheshimiwa Spika, kufuatia utekelezaji wa shughuli za Kamati, katika kipindi cha Mwaka 2024, Kamati ina maoni yafuatayo;-

3.1.1 Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu.

- a) Mifuko kutosimamia kwa ukamilifu Waajiri kutoa Michango ya Wanachama kwa wakati inapelekea baadhi ya Wastaafu Wastaafu kulipa michango ya mwajiri pindi wanapofuatilia mafao yao.
- b) Kutokufanyiwa marejeo kwa Sera ya Usalama na Afya Mahala pa Kazi ya Mwaka 2010 kunapelekea kushindwa kuendana na miongozo na Kanuni za Shirika la Kazi Duniani (ILO).
- c) Kutokuwepo kwa Chombo kinachosimamia program zinazotolewa kwa Vijana kunapelekea kukosekana kwa ufuatiliaji thabiti wa proram hizi na kusababisha kutopatikana kwa tija zinazokusudiwa.
- d) Uhaba wa watumishi, upungufu wa miundombinu kama Ofisi hususani Mikoani na maeneo ya vijijini na vitendea kazi kunasababisha OSHA kushindwa

kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi na hivyo kuathiri utendaji wa Taasisi.

- e) Mapungufu katika Sheria ya Ajira na Mahusiano Kazini, Sura 366 inapelekea Ofisi ya Uratibu wa Vyama vya Wafanyakazi, Waajiri na Mashirikisho kushindwa kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi.
- f) Kutokuwepo kwa Mamlaka inayosimamia ajira za Nje Nchini kunapelekea kuwa na ufanisi hafifu katika kuwatafutia Watanzania fursa za ajira Nje ya Nchi.

3.1.2 Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum

- a) Elimu isiyotoshelevu na endelevu kuhusu fursa za uwezeshaji kwa Wafanyabiashara Ndogondogo ikiwemo Mikopo yenye riba nafuu inayotolewa na Serikali, inaathiri kwa kiasi kikubwa mwamko wa Wafanyabiashara hao kuchangamkia fursa hiyo na uandikishaji wa Vitambulisho vya Kidijitali.
- b) Uwepo wa Wasajili Wasaidizi ambao ni Waajiriwa wa TAMISEMI na wenye majukumu mengi ya kazi katika Ofisi zao kunaathiri kwa kiasi kikubwa utendaji kazi wa Wasajili hao katika kufuatilia kazi zinazofanywa na Mashirika yasiyo ya Kiserikali.

- c) Ufinyu wa bajeti katika Idara ya Uratibu wa Mashirika yasiyo ya Kiserikali inaathiri kwa kiasi kikubwa kutekeleza jukumu la kufuatilia kazi zinazofanywa na mashirika ili kuona kama zinaendana na madhumuni ya usajili.
- d) Uwepo wa Makazi mengi ya Wazee na mahitaji machache baadhi ya maeneo kumepelekea kwa kiasi kikubwa ongezeko la gharama ya kuyatunza makazi hayo.
- e) Madeni makubwa katika Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake kunaathiri utolewaji wa mikopo kwa wanawake na hivyo kunaathiri tija iliyokusudiwa kutokana na mikopo hiyo.
- f) Kutokuzipa kipaumbele Afua za MTAKUWWA katika mipango ya bajeti ya wizara za Kisekta, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa kunaathiri utekelezaji wa mpango huu.

3.2 Mapendekezo

Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu

3.2.1 Changamoto ya Wafanyakazi wanaostaafu kulazimika kulipa madeni ya michango wanayodaiwa waajiri wao.

KWA KUWA, Kitendo cha PSSSF kutengeneza mazingira ya kuwafanya baadhi ya Wastaafu kulipa michango ya Mwajiri ili waweze kulipwa mafao yao,

- (i) Ni kinyume cha Sheria ya Mfuko wa Hifadhi ya Jamii kwa Watumishi wa Umma Sura 371 na kinaondoa imani ya mwajiriwa kwa Mfuko huo;
- (ii) Hakipaswi kuvumiliwa na Bunge ambalo ndio lenye mamlaka ya utungaji wa Sheria;
- (iii) Kinakinzana na lengo la kuanzishwa kwa Mfuko huo wa kuhakikisha ustawi wa Wanachama.

NA KWA KUWA, Kutokurekebishwa kwa hali hiyo ni jambo linaongeza kero miongoni mwa wananchi.

KWA HIYO BASI, Bunge linaazimia kwamba Serikali ihakikishe kuwa;

- (i) PSSSF inawarejeshea fedha za michango zilizolipwa na baadhi ya Waastafu na kuzidai fedha hizo kwa Waajiri kama Sheria inavyoelekeza;
- (ii) Mifuko iache mara moja utaratibu wa kutoa Namba za Malipo kwa Wastaafu ili walipe michango ambayo haijawasilishwa na Mwajiri wakati wakifuatilia mafao yao; na
- (iii) Mifuko ichukue hatua kali za kisheria kwa waajiri wasiowasilisha michango kwa mujibu wa Sheria.

3.2.2 Dosari za Utekelezaji wa Sera ya Usalama na Afya Mahala pa Kazi ya Mwaka 2010.

KWA KUWA, utekelezaji wa Sera ya Usalama na Afya Mahala pa Kazi umebainika kuwa na dosari ya kutoendana na miongozo na Kanuni za Shirika la Kazi Duniani (ILO);

NA KWA KUWA, dosari hiyo inaathiri usalama mahala pa kazi na sifa ya Nchi katika Jumuiya ya Kimataifa;

KWA HIYO BASI, Bunge linaazimia kwamba, Serikali ifanye marejeo ya Sera hiyo ili kuendana na Kanuni na Miongozo ya Shirika la Kazi Duniani (ILO).

3.2.3 Uhaba Miundombinu na vitendea kazi kwa Wakala wa Usalama Mahala pa Kazi (OSHA)

KWA KUWA, uhaba wa miundombinu hususani Ofisi katika Mikoa na Wilaya zimekuwa ni changamoto za muda mrefu;

NA KWA KUWA, Uhaba huo umesababisha OSHA kushindwa kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi na hivyo kuathiri jukumu lao la kuwalinda wafanyakazi dhidi ya magonjwa na ajali;

KWA HIYO BASI, Bunge linaazimia kwamba: -

- (i) Serikali itenge bajeti itakayokidhi mahitaji ya OSHA ili kuongeza Ofisi katika Mikoa na Wilaya na vitendea kazi ili

waweze kutekeleza majukumu yao kwa ufanisi nakusogeza huduma karibu na Wanachama;

- (ii) Serikali isimamie Wakala kuongeza kasi ya kusajili maeneo yote ya kazi nchini na kutoa miongozo ya namna ya kuwalida wafanyakazi dhidi ya vihatarishi vya magonjwa na ajali kazini;

3.2.4 Ufanisi wa Utendaji wa Mfuko wa Fidia kwa Wafanyakazi (WCF)

KWA KUWA, kumekuwepo na kasi ndogo ya uandikishaji wa Wanachama waliopo katika Sekta isiyo rasmi na pia ipo changamoto ya uelewa juu ya masuala mbalimbali yanayohusu fidia kwa wafanyakazi na taratibu za ulipaji wa fidia jambo linalosababisha wanachama wengi kukosa haki zao;

NA KWA KUWA, kutokuwepo na Ofisi za Mfuko katika Mikoa na Wilaya zote nchini kunaathiri ufikiwaji wa wanachama katika maeneo yao hivyo kuathiri makusanyo na ulipaji wa fidia stahiki kwa wakati;

KWA HIYO BASI, Bunge linaazimia kwamba, Serikali ihakikishe Mfuko: -

- (i) unaandaa Mkakati wa kuwaandikisha Wanachama waliopo katika Sekta isiyo rasmi hasa wale wanaojishughulisha na shughuli hatarishi

kama Fundi Ujenzi na Watu wa Migodini ili kuweza kuongeza idadi ya wanachama na kuwasaidia pindi wanapopata ajali kazini.

(ii) unaandaa mkakati endelevu unaotekelezeka wa kutoa elimu kwa Waajiri na waajiriwa ikiwa ni pamoja na kutoa elimu kwenye Ofisi mbalimbali za Wanachama juu ya masuala mahususi yanayohusu fidia kwa wafanyakazi na taratibu za ulipaji wa fidia.

(iii) unaweka mkakati wa ujenzi wa Ofisi kwenye Mikoa na Wilaya zote nchini ili kusogeza huduma jirani na wanachama.

3.2.5 Ufinyu wa Bajeti katika Programu ya Kukuza Ujuzi Nchini.

KWA KUWA, mwenendo wa mgao wa fedha za utekelezaji wa program hii umekuwa ukishuka kila mwaka katika kipindi cha miaka mitano kinyume na makubaliano ya matumizi ya michango wanayotozwa waajiri ya kukuza ujuzi (Skills and Development Levy-SDL)

NA KWA KUWA, kushuka kwa mgao wa fedha kumesababisha kushuka kwa idadi ya vijana wanaonufaika na Programu kutoka wastani wa vijana 42,000 hadi kufikia 12,000 kwa mwaka kinyume na Mpango wa Taifa wa Maendeleo unaotaka jumla ya vijana 681,000 kupatiwa

mafunzo kwa kipindi cha miaka mitano, sawa na vijana 136,000.

KWA HIYO BASI, Bunge linaazimia kwamba;

- a) Serikali itenge na kutoa fedha za program hii kwa kufuata makubaliano ya kutoa 1/3 ya michango wanayotozwa waajiri ya kukuza ujuzi (SDL) kwa ajili ya kugharamia ukuzaji ujuzi kwa nguvu kazi iliyopo katika soko la ajira. Kufanya hivyo kutawezesha vijana wengi kupata ujuzi na kujiajiri.
- b) Serikali iharakishe zoezi la kufanya tathmini itakayosaidia kuona umuhimu wa kuunganisha Programu na Mifuko yote ya Uwezeshaji Wananchi na kuingushanisha kwa lengo la kuwa na mifuko michache ambayo itawezesha vijana kupata ujuzi na kuwezeshwa mitaji ili kuwa na tija endelevu kwa wanufaika.

3.2.6 Kuanzishwa kwa Mamlaka ya Kusimamia Ajira za Ndani na Nje ya Nchi

KWA KUWA, Nchi yetu haina Mamlaka ya Kusimamia Ajira za Ndani na Nje ya Nchi na jukumu hilo linatekelezwa na Kitengo cha Huduma za Ajira chini ya Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Ajira n Wenye Ulemavu;

NA KWA KUWA, Kukosekana kwa Mamlaka hiyo kunaathiri kwa kiasi kikubwa kasi ya uunganishwaji wa ajira Watanzania nje ya nchi ukilinganisha na mataifa mengine jambo linalopekea kukosekana kwa mapato ya nchi na kipato cha Watanzania kwa ujumla;

KWA HIYO BASI, Bunge linaazimia kwamba, Serikali ianze mchakato wa kuanzisha Mamlaka ya ajira Nchini ili kuwepo na chombo kinachosimamia ajira Nchini na hivyo kuwezesha Watanzania wengi kupata fursa za ajira hasa ajira za ujuzi wa juu Nje ya Nchi.

3.2.7 Mapungufu katika Utekelezaji wa Sheria ya Ajira na Mahusiano Kazini, Sura 366.

KWA KUWA, utekelezaji wa sheria hii unakabiliwa na changamoto mbalimbali zikiwemo Sheria kutompa mamlaka ya Msajili wa Vyama vya Wafanyakazi na Waajiri, Kutokuwepo kwa Kanuni Mahsuszi za Vyama vya Wafanyakazi, Mapungufu katika Katiba za Vyama vya Wafanyakazi;

NA KWA KUWA, changamoto hizo zinapekelea Ofisi ya Uratibu wa Vyama vya Wafanyakazi, Waajiri na Mashirikisho kushindwa kuratibu kwa ufanisi Shughuli za Vyama vya Wafanyakazi na Mashirikisho na hivyo kuibuka kwa migogoro ya mara kwa mara katika Vyama hivyo;

KWA HIYO BASI, Bunge linaazimia kwamba; Serikali ifanye Marekebisho ya Sheria hii ili kuimarisha utekelezaji wake na kuipa nguvu ya Kiutendaji Ofisi ya Mratibu wa Vyama vya Wafanyakazi, Waajiri na Mashirikisho;

Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu.

3.2.8 Ufanisi katika uratibu wa Mashirika yasisyo ya Kiserikali (NGO)

KWA KUWA, upungufu wa rasilimali fedha na rasilimali watu hasa Wasajili Wasaidizi kunaathiri kwa kiasi kikubwa ufanisi wa utekelezaji wa shughuli za uratibu wa mashirika yasisyo ya kiserikali nchini;

NA KWA KUWA; kukosekana kwa rasilimali fedha na rasilimali watu kumepelekea kushindwa kufuatilia kwa kina mashirika takribani 9,773 yaliyoenea maeneo mbalimbali ya Tanzania Bara na hivyo baadhi ya mashirika kujihusisha na shughuli ambazo ni kinyume na malengo ya usajili;

KWA HIYO BASI; Bunge linaazimia kwamba:

- (i) Serikali iongeze bajeti ya Wizara ili iweze kufuatilia na kuhakikisha kuwa mashirika yanafanya kazi kwa manufaa ya jamii na maslahi ya Taifa kwa ujumla; na
- (ii) Serikali ichukue hatua za haraka na madhubuti ikiwa ni pamoja na kuyafuta Mashirika ambayo

yanajihusisha na masuala ya mmomonyoko wa maadili kinyume na tamaduni za Nchi, yanayojihusisha na utakatishaji fedha pamoja na mashirika yanayojihusisha na siasa wakati wa uchaguzi.

- (iii) Serikali ione umuhimu wa kuajiri Wasajili Wasaidizi watakaokuwa chini ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia na Makundi Maalumu ili waweze kutekeleza jukumu la ufuatiliaji wa Mashirika yasiyo ya Kiserikali kwa ufanisi zaidi.

3.2.9 Kutolipwa kwa mikopo katika Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake (WDF)

KWA KUWA, kumekuwa na mikopo ya muda mrefu iliyokopeshwa kwa Halmashauri, Wanawake na Vikundi mbalimbali nchini na haijarejeshwa.

NA KWA KUWA, kutorejeshwa kwa mikopo hiyo kunaathiri utolewaji wa mikopo kwa wanawake wengine wenye vigezo vya kupata mikopo hiyo na hivyo kuathiri nia njema ya Serikali ya kuwainua wanawake kiuchumi;

KWA HIYO BASI, Bunge linaazimia kwamba;

- (i) Serikali iweke mkakati unaotekelezeka wa kuhakikisha fedha zilizokopeshwa zinarejeshwa na kutumika kama ilivyokusudiwa;

- (ii) Serikali ibuni na kubainisha vyanzo vipya vya mapato ili kuongeza mtaji wa Mfuko na kuweza kuwanufaisha wanawake wengi zaidi;
- (iii) Serikali iweke mkakati wa kutoa elimu juu ya uwepo wa mfuko ili wanawake wengi wanufaika na mikopo inayotolewa na mfuko huu.

3.2.10 Ufanisi mdogo katika kuratibu shughuli za Wafanyabiashara Ndogondogo.

KWA KUWA, Ipo changamoto ya uelewa mdogo miongoni mwa Wafanyabiashara Ndogondogo juu ya fursa za uwezesaji zinazotolewa na Serikali kwa Wafanyabiashara hao ikiwemo Mikopo yenye masharti nafuu.

NA KWA KUWA, Kukosekana kwa elimu hiyo kuna athiri kwa kiasi kikubwa mwamko wa Wafanyabiashara hao kuchangamkia fursa hiyo na uandikishaji wa Vitambulisho vya Kidijitali, jambo linalorudisha nyuma adhma ya Serikali ya kuwakwamua wafanyabiashara hao kiuchumi.

KWA HIYO BASI, Bunge linaazimia kwamba;

- (i) Serikali iandae mkakati endelevu wa utoaji wa elimu juu ya fursa hiyo ya mikopo ili Wafanyabiashara Ndogondogo waweze kupata mikopo yenye masharti nafuu na kuweza kujikwamua kiuchumi ikiwa ni pamoja na

kuwaunganisha kwenye majukwaa au vyama vya mashirikisho ya Wafanyabiashara Ndogondogo.

(ii) Serikali iongeze kasi ya utoaji wa vitambulisho vya kidijitali kwa wafanyabiashara ndogondogo ili waweze kutambuliwa na kupata mikopo kutoka Taasisi mbalimbali za kifedha nchini na Mamlaka za Serikali.

3.2.11 Changamoto ya Upungufu wa Bajeti inayotengwa katika Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu.

KWA KUWA, Bajeti inayotengwa kwaajili ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu kuwa ndogo licha ya kwamba Wizara hii ni Mtambuka na hivyo kuwa na majukumu mengi ya kiutendaji.

NA KWA KUWA, changamoto hiyo inaathiri ufanisi wa utendaji wa Wizara katika kutekeleza majukumu yake na kutoa huduma stahiki;

KWA HIYO BASI, Bunge linaazimia kwamba Serikali iongeze bajeti kwa Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu na kutoa fedha hizo kwa wakati kama zilivyoidhinishwa na Bunge ili kuwawezesha kutekeleza majukumu yao.

SEHEMU YA NNE

4.0 HITIMISHO NA KUFUNGA HOJA

4.1 Hitimisho

Mheshimiwa Spika, napenda kukushukuru kwa kunipa nafasi ya kuwasilisha taarifa hii. Aidha, napenda kuwashukuru Wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Ustawi na Maendeleo ya Jamii ambao maoni, ushauri na ushirikiano wao umewezesha Kamati kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi na hatimaye kukamilika kwa taarifa hii. Naomba majina yao yaingie kwenye kumbukumbu za kudumu za Bunge kama yalivyo wasilishwa katika taarifa hii; nayo ni kama ifuatavyo: -

1. Mhe.Fatma Hassan Toufiq, Mb. – **Mwenyekiti**
2. Mhe.Riziki Said Lulida, Mb. – **Makamu Mwenyekiti**
3. Mhe.Tamima Haji Abass, Mb.
4. Mhe.Neema Gerald Mwandabila, Mb.
5. Mhe.Tecla Mohamedi Ungele, Mb.
6. Mhe.Kabula Enock Shitobela, Mb.
7. Mhe.Mohamed Abdulrahman Mwinyi, Mb.
8. Mhe.Katani Ahmadi Katani, Mb.
9. Mhe. Ahmed Ally Salum, Mb.
10. Mhe. Furaha Ntengo Matondo, Mb.
11. Mhe. Khamis Yusufu Mussa, Mb.
12. Mhe. Mariam Nassoro Kisangi, Mb.

13. Mhe. Athuman Almas Maige, Mb.
14. Mhe. Alli Hassan Omar King, Mb.
15. Mhe. Boniphace Mwita Getere, Mb.
16. Mhe. Jafar Sanya Jussa, Mb.
17. Mhe. Shanif Mansoor Jamal, Mb.
18. Mhe. Michael Mwita Kembaki, Mb.
19. Mhe. Neema Kichiki Lugangira, Mb.
20. Mhe. Khadija Shaaban Taya, Mb.
21. Mhe. Januari Yusuph Makamba, Mb.

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Wajumbe wa Kamati naomba nichukue fursa hii kumpongeza Mhe. Ridhiwani Jakaya Kikwete Waziri wa Nchi Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu na Mhe. Patrobas Katambi Naibu Waziri. Aidha tunampongeza Mhe. Dkt. Doroth Onesphoro Gwajima Waziri wa Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum na Naibu Waziri Mhe. Mwanaidi Ali Khamis, Mb kwa kuwasilisha taarifa za utekelezaji wa majukumu ya Wizara zao kwa ufanisi.

Mheshimiwa Spika, naomba pia niwashukuru watendaji wote wa Wizara hizi pamoja na taasisi zake kwa ushirikiano waliotoa kwa Kamati wakiongozwa na Bi. Marry Maganga Katibu Mkuu wa Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu, Bi. Zuhura Yunus Naibu Katibu Mkuu, Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu na Dkt. John Jingu na Manaibu Katibu Wakuu Bw. Amon Anastaz Mpanju na Bi. Felister Peter

Mdemu wa Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu.

Mheshimiwa Spika, mwisho lakini sio kwa umuhimu, napenda kumshukuru Katibu wa Bunge Ndg. Baraka Idelphonce Leonard, kwa kuratibu vema shughuli za Kamati na Bunge na kwa upekee Sekretarieti ya Kamati kwa kufanikisha kukamilika kwa Taarifa hii.

4.2 Hoja

Mheshimiwa Spika, baada ya kueleza shughuli zilizotekelezwa na Kamati, uchambuzi wa matokeo ya utekelezaji wa shughuli hizo, na pia maoni na mapendekezo ya Kamati, sasa naomba kutoa hoja kwamba, Bunge sasa lipokee, kujadili na hatimaye kuikubali Taarifa ya Kamati ya Kudumu ya Bunge Ustawi na Maendeleo ya Jamii pamoja na maoni na mapendekezo yaliyomo katika taarifa hii.

Mheshimiwa Spika, naomba kutoa hoja.



Fatma Hassan Toufiq, Mb

**MWENYEKITI WA KAMATI YA KUDUMU YA
BUNGE YA USTAWI NA MAENDELEO YA JAMII**

Februari, 2025

KIPELEZO Na: 1



THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA
PUBLIC SERVICE SOCIAL SECURITY FUND
RECEIPT

VRN:40-030231-D

TIN:137-742-969

P.O Box 1501 Dodoma,

Phone No. +255 26 2321069/2321745

Email:info@psssf.go.tz

Receipt No: **RC/N/T/C/GE/0001300**
Received from: **MULEBA DISTRICT COUNCIL**
Amount: **TZS. 434,400.00**
Amount in Words: **Four Hundred Thirty-four Thousand Four Hundred Only**
In respect of: **PENALTIES- DELAYED CONTRIBUTIONS For**
CONTRIBUTIONS IFO IMELDA BWOGI CN 4211068
Control Number: **995370075748**
Receipt Date: **01-Jun-2021**
Printed Date: **07-Jun-2021**

Received with thanks
Director General - PSSSF



THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA
PUBLIC SERVICE SOCIAL SECURITY FUND
RECEIPT

P.O Box 1501 Dodoma,

VRN:40-030231-D
Phone No. +255 26 2321069/2321745

TIN:137-742-969
Email:info@psssf.go.tz

Receipt No: **RC/N/T/C/MW/0004647**
Received from: **UKEREWE DISTRICT COUNCIL**
Amount: **TZS. 442,000.00**
Amount in Words: **Four Hundred Forty-two Thousand Only**
In respect of: **OTHER CONTRIBUTIONS For Nov 2017 to June 2018 IFO
Thobias Nahashon Buchanimanza CN 7398737**
Control Number: **995370138551**
Receipt Date: **28-Oct-2022**
Printed Date: **28-Oct-2022**

Received with thanks
Director General - PSSSF



THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA
PUBLIC SERVICE SOCIAL SECURITY FUND
RECEIPT

P.O Box 1501 Dodoma.

VRN:40-030231-D

TIN:137-742-969

Phone No. +255 26 2321069/2321745

Email:info@psssf.go.tz

Receipt No: **RC/N/T/C/MW/0004646**
Received from: **UKEREWE DISTRICT COUNCIL**
Amount: **TZS. 811,000.00**
Amount in Words: **Eight Hundred Eleven Thousand Only**
In respect of: **PENALTIES- DELAYED CONTRIBUTIONS For Sep 2007 to
Mar 2002 and Nov 2017 to June 2018 IFO Tobias
Nahashon Buchanimanza CN 7398737**
Control Number: **995370138552**
Receipt Date: **28-Oct-2022**
Printed Date: **28-Oct-2022**

Received with thanks
Director General - PSSSF



Public Service Social Security Fund

Employer's Bill

Control Number: 995370138552

Name of Employer: UKEREWE DISTRICT COUNCIL

Registration Number: 81M5

Item(s) Billed: Contribution

Description: PENALTIES- DELAYED CONTRIBUTIONS For Sep 2007 to Mar 2002 and Nov 2017 to June 2018 IFO Tobias Nahashon Buchanimanza CN 7398737

Total Amount: 810,082.78

Amount in Words: Eight Hundred Ten Thousand Eighty-two Point Seven Eight

Bill Due Date: 30-Nov-2022

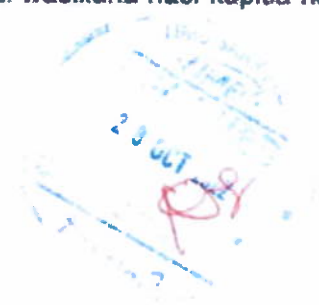
Printed By: Abdallah Makani

Printed on: 28-Oct-2022

How to Pay / Jinsi Ya Kulipa:

Payment can be made through the following Banks (NMB,CRDB,NBC,AZANIA & TCB). Use the control number provided as your payment reference. For more information please contact 0800 110 040.

Malipo yafanyike kupitia Benki zifuatazo (NMB,CRDB,NBC,AZANIA & TCB). Tumia namba (control number) uliyopewa kama kumbukumbu ya malipo. Kwa maelezo zaidi wasiliana nasi kupitia namba 0800 110 040.



TSS K 4924

C/N 2930668

MWL DORCAS KOKOSHUBIRA KABUNGA

SILI P NSHAMBA

MULEBA

31.08.2024

YANI MADAI YA FEDHA ZA MICHANGO KWENYE
MIFUKO WA DSSSE NILIDJILIPIA IHI KULIPWA
MAPUNDO KATIKA MSHAHARA.

Ndugu

Rejea Kichwa cha habari hapo juu.

Mimi nilikuwa mtumishi wa umma mwalimu mstaafu

01.07.2019. Kibadi cha Kustaafu Kumb TSC/KAR

MUL/PE 506/95

Ili kulipwa mapunzo ~~namafao~~ ya ngazi ya

msahara niyostahili, kuna michango iliyokuwa
haijawasishwa na mwajiri kwenye mfuko, hivyo
malipo hayo niyolipa mimi mwenyewe. Kiiasi cha
Shilingi milioni 2,078,699.08/= Kupitia online
Bills Payment Slip payment NMB NO 995370074
018 ya tarehe 5 Oct. 2021 INyingine 99537007
4016

Huyo naomba niyeshawe malipo hayo

Ni matumaini yanayumaombi yanay

Yatashughulikiwa

Dorcas K. Kabungi



Online Bills Payment Slip



TAWA /
BRANCH

TAREHE /
DATE

Namna ya Malipo: Fedha Taslim / Hundi / Kuhamisha / Fedha /
Mode of Payment/ Cash Cheque Transfer Currency TZS USD

Jina la Mlipwaji /
Name of Biller

Namba ya Kumbukumbu:
Payment Reference No (PRN) Namba ya Biashara /
Business No (if any)

Namba ya Akaunti ya Mlipaji /
Payer Account No Jina la Akaunti ya Mlipaji /
Payer Account name

UAJWE NA MTEJA / TO BE FILLED BY CUSTOMER

| Fedha Taslim Pakezi / Denomination - Cash Deposit Only | | | | Hundi Pakezi (TZS/USD) / Cheque Deposit Only | | | |
|--|------|--------------------------------|----------------|--|-------------------------------------|----------------------------------|------------------------------------|
| TZS | USD | Mali ya Noti / No. of Notes | Kiasi / Amount | Namba ya Hundi / Cheque No | Banki ya Kutolea / Drawn on Bank | Tarehe ya Hundi / Cheque Date | Kiasi cha Hundi / Cheque Amount |
| 10,000x | 100x | | | | | | |
| 5,000x | 50x | | | | | | |
| 2,000x | 20x | | | | | | |
| 1,000x | 10x | | | | | | |
| 500x | 5x | | | | | | |
| 200x | 1x | | | | | | |
| 100x | | | | | | | |
| 50x | | | | | | | |
| 20x | | | | | | | |
| 10x | | | | | | | |
| JUMLA TOTAL | | | | JUMLA TOTAL | | | |

Kiasi kwa Maneno / Amount in words

Jina la Anayetuma /
Depositor's Names

Sahihi ya Anayetuma / Depositor's Signature

Tahadhari/Disclaimer

Fomu hii itakuwa halali endapo tu itachapishwa, kuwekwa sahihi na mteja, kimsingi na kumwambwa na mteja wa karami.
This form will be valid only if printed, signed by the customer, countersigned and stamped by the teller.





THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA
PUBLIC SERVICE SOCIAL SECURITY FUND
RECEIPT

VRN:40-030231-D

TIN:137-742-969

P.O Box 1501 Dodoma,

Phone No. +255 26 2321069/2321745

Email:info@psssf.go.tz

Receipt No: RC/N/T/C/DO/0006037
Received from: CHAMWINO DISTRICT COUNCIL
Amount: TZS. 212,025.00
Amount in Words: Two Hundred Twelve Thousand Twenty-five Only
in respect of: OTHER CONTRIBUTIONS For Michango ya Chizenga
Masagasi Chimya kuanzia Mei 2004 hadi Nov 2009 ikiwa ni
5% tu ya Mtumishi
Control Number: 995370108521
Receipt Date: 17-Mar-2022
Printed Date: 03-Apr-2023

Received with thanks
Director General - PSSSF

710 999577

CG 25 2 54 10



Public Service Social Security Fund

Order Form for Electronic Funds Transfer - NMB Bank PLC

(a). Remitter / Employer Details:-

Account Number:
Account Name:
Bank Name:

(b). Beneficiary Details:-

Account Number: **52910000380**
Account Name **PSSSF Collection Account**
Bank Name: **NMB Bank PLC**
SWIFT Code: **NMIBTZTZ**
Control Number: **995370138697**
Billed To: **CHAMWINO DISTRICT COUNCIL**
Bill Amount: **TZS. 541,848.50**
Being payment for: **OTHER CONTRIBUTIONS For WILLIAM YORAM MADINDA From Jan 2000 to May 2018 being 5% of the principle arrears**
Billed Item: **Contribution**
Bill Due Date: **30-Nov-2022**
Printed By: **Juma Venerando**
Printed on: **31-Oct-2022**
Signature:
Signature:



Note to Bank:

1. Please capture the above information correctly. Do not change or add any text, symbols or digits on the information provided.
2. Field 59 is an "Account Number" with value: /52910000380. Must be captured correctly.
3. Field 70 is a "Control Number" with value: /ROC/995370138697. Must be captured correctly.

427
428



Kumb: Na: PSSSF/DO/MWZ/57/01/179

28/10/2022

Mkurugenzi Mtendaji,
Halmashauri ya (W) Ukerewe,
S.LP 41,
Ukerewe.

YAH: MICHANGO YA NDUGU THOBIAS NAHASHON BUCHANIMANZA CN 7398737

Ofisi ya PSSSF Mkoa wa Mwanza ilipokea malalamiko ya mtajwa hapo juu ya kutolipwa Mafao ya Kustaafu kwa kuzingatia kipindi chote cha utumishi wake na cheo chake alichostaafu nacho.

Kumbukumbu zinaonesha kuwa michango ya mwezi Septemba 2001 mpaka Machi 2002, Tshs 112,532.00 ililipwa Mwezi Juni 2005. Pia michango ya mshahara wa daraja jipya ya Novemba 2017 hadi Juni 2018, Tshs 441,600.00, haikuwasilishwa. Kwa sababu hiyo imetozwa tozo ya Tshs 810,082.78, na kufanya jumla ya deni kuwa Tshs 1,251,682.78. Mchanganuo umeambatanishwa.

Wizara ya Elimu Sayansi ya Teknolojia

425b 4/2022

Kwa barua hii, unaagizwa kulipa deni lote ili Mfuko uweze kulipa Mafao Stahiki ya Mstaafu na kumuondolea usumbufu usio wa lazima.

Wako

Mfuko wa Pensheni kwa Watumishi wa Umma

Godfrey Mollel

MENEJA WA KANDA

Nakala THOBIAS NAHASHON BUCHANIMANZA,
Kwa ufuatiliaji

/AM



Public Service Social Security Fund

Employer's Bill

Control Number: 995370138551

Name of Employer: UKEREWE DISTRICT COUNCIL

Registration Number: 81M5

Item(s) Billed: Contribution

Description: OTHER CONTRIBUTIONS For Nov 2017 to June 2018 IFO Tobias Nahashon Buchanimanza CN 7398737

Total Amount: 441,600.00

Amount in Words: Four Hundred Forty-one Thousand Six Hundred

Bill Due Date: 30-Nov-2022

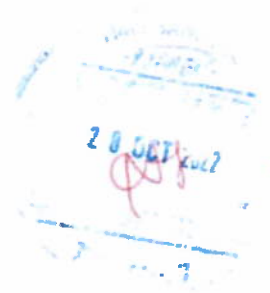
Printed By: Abdallah Makani

Printed on: 28-Oct-2022

How to Pay / Jinsi Ya Kulipa:

Payment can be made through the following Banks (NMB, CRDB, NBC, AZANIA & TCB). Use the control number provided as your payment reference. For more information please contact 0800 110 040.

Malipo yafanyike kupitia Benki zifuatazo (NMB, CRDB, NBC, AZANIA & TCB). Tumia namba (control number) uliyopewa kama kumbukumbu ya malipo. Kwa maelezo zaidi wasiliana nasi kupitia namba 0800 110 040.



Online Bills Payment Slip



TARIHI / DATE: 17/04/2023
 BRANCH: N/A

Namnia ya Msaipo / Mode of Payment: Fedha / Cash Hundi / Cheque Kuhamisha / Transfer Fedha / Currency: TZS USD

Jina la Mlipaji / Name of Biller: PSSSF

Namba ya Kumbukumbu / Payment Reference No (PRN): 995370155531 Namba ya Biashara / Business No (if any):

Namba ya Akaunti ya Mlipaji / Payer Account No: Jina la Akaunti ya Mlipaji / Payer Account name: SEIF M. LEGTELA

UJAZE NA MTEJA / TO BE FILLED BY CUSTOMER

| Fedha Taslim Pekee / Denomination - Cash Deposit Only | | | | Hundi Pekee (TZS/USD) / Cheque Deposit Only | | | |
|---|------|-------------------------------|----------------|---|----------------------------------|-------------------------------|---------------------------------|
| TZS | USD | Idadi ya Hundi / No. of Notes | Kiasi / Amount | Namba ya Hundi / Cheque No | Benki ya Kutolea / Drawn on Bank | Tarehe ya Hundi / Cheque Date | Kiasi cha Hundi / Cheque Amount |
| | | | 576050 | | | | |
| 10,000x | 100x | | | | | | |
| 5,000x | 50x | | | | | | |
| 2,000x | 20x | | | | | | |
| 1,000x | 10x | | | | | | |
| 500x | 5x | | | | | | |
| 200x | 1x | | | | | | |
| 100x | | | | | | | |
| 50x | | | | | | | |
| 20x | | | | | | | |
| 10x | | | | | | | |
| JUMLA TOTAL | | | 576050 | JUMLA TOTAL | | | |

Kiasi kwa Mteja / Amount in words: SHILINGI LAKITANO, ELFUSABINI NASITA NA HAMSINI TU.

Jina la Anayetuma / Depositor's Names: SEIF MOHAMED LEGTELA

Sahihi ya Anayetuma / Depositor's Signature: [Signature]



Tahadhari / Disclaimer

Fomu hii itakuwa halali endapo tu itachapishwa, kuwekwa sahihi na mteja, kuwekwa sahihi na mhuri wa karani.
 This form will be valid only if printed, signed by the customer, countersigned and stamped by the teller.